WIKIPÉDIA

Angol nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

Az **angol nyelv** (angolul: *English language*) jelenleg egyike a Föld leggyakrabban használt nyelveinek.

A nyelv dialektusokra oszlik (jelentősebbek: angliai, amerikai, ausztráliai), és megvan az esélye, hogy a latin nyelvhez hasonlóan több nyelvre tagolódik. Azonban a médiában beszélt angol a tájnyelvek csökkenéséhez és az egyetlen beszélt változathoz is elvezethet.

Ismeretes még az úgynevezett Pidgin English (pidzsin-angol) verzió is, amelyet a Karib-tenger környékén beszélnek, s amely egyfajta afrikanizált és erősen leegyszerűsített angol nyelvet jelent. Az ún. Basic English az angol nyelv mesterségesen 850 szóra csökkentett változata, amelyet az angol nyelvész, C. K. Ogden alkotott meg. Ennek használata meglehetős önfegyelmet kíván az angolul tudótól, mivel sok fogalmat körül kell írni, amelyre van angol szó. A Basic Englishhez hasonló, egyszerűsített angol nyelven írt változata a Wikipédiának is létezik.

Angol
English

Beszélik	Ausztrália, Amerikai Egyesült Államok, Dél-afrikai Köztársaság, Írország, Jamaica, Kanada, Egyesült Királyság, Új-Zéland stb.
Terület	Eredetileg Nagy-Britanniában
Beszélők száma	anyanyelvként kb. 332 000 000; második nyelvként 250 000 000-1 000 000 000 fő
Nyelvcsalád	Indoeurópai nyelvcsalád Germán nyelvek nyugati germán nyelvek anglofríz nyelvek **angol nyelv**
Írásrendszer	Latin írás
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Ausztrália Egyesült Államok[1] *(de facto)* India Írország Kanada Nagy-Britannia Új-Zéland *(de*

Tartalomjegyzék

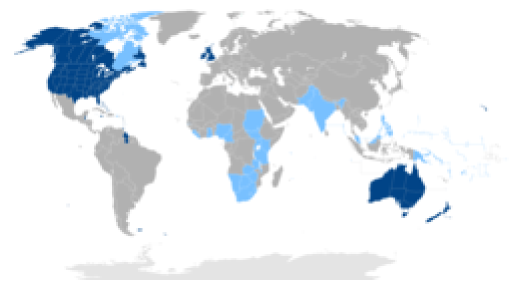
Története

Beszélőinek száma

A statisztikák szerint 446 millió anyanyelvi beszélője van napjainkban. A Föld lakosságához képest az anyanyelvi beszélők száma százalékosan csökken, viszont a világ első számú másodikként használt nyelve az angol. Kb. 650 millióan beszélik jól első vagy második nyelvként és 2-3 milliárd közé teszik azok számát, akik néhány szót értenek a nyelvből.

Az Európai Unió egyik hivatalos és munkanyelve. Az angolul tanulók közül csak több mint minden 100. tud az alapszintnél (néhány száz szó) jobban, viszont ezt a nyelvet tanulják a világon a legtöbben. Egyben a legelterjedtebb számítógépes nyelv is.

	facto) ENSZ Európai Unió Nemzetközösség *(de jure)* Málta
Gondozza	nincs szabályzó szervezet
Nyelvkódok	
ISO 639-1	en
ISO 639-2	eng

Az angol mint hivatalos nyelv első szintű (sötétkék) és második szintű (világoskék) elterjedtsége

A Wikimédia Commons tartalmaz *English* témájú médiaállományokat.

Nyelvtana

Az angol főleg izoláló nyelv, vagyis a mondatokban a fő nyelvtani funkciókat a szavak sorrendje határozza meg. Ugyanakkor indoeurópai örökségként számos példáját hordozza a flexiónak – mint rendhagyásnak. Emellett mutatkoznak – a pongyolább köznyelvben egyre gyakrabban – bizonyos agglutináló vonások is.

> *Peter sees Laura.* Péter Laurát látja. („ő lát" kifejezése agglutinációval *see* látni *-s* E/3)
> *Laura sees Peter.* Laura Pétert látja. (pusztán a szórend megváltoztatásával megváltozik az alany és a tárgy)
> *Laura saw Peter.* Laura látta Pétert. (múlt idő flexióval *see > saw)*

A mai angolban már nincsenek esetek, az eredeti esetragok lekoptak, a mai ragok újabb fejlemények. Érdekes az **-s** rag hármassága:

- pluralis *drop* csepp → *drops* cseppek
- sing. genitivus *drop* → *drop's* cseppnek a… (pluralis *-s* után időnként elmarad)
- igéknél Sing./3 *drop* leejteni → *drops* leejt.

EN:
Az angolt szimbolizáló ISO 639-1 nyelv kód

Főnevek

A köznevek kis betűvel íródnak, mint a magyarban. Néhány kivételtől eltekintve (például *raincoat)* nem használ összetett szavakat, emiatt szókincse legfeljebb közel 500-600 ezerre tehető.

A többesszámot egy szóvégi közvetlenül kapcsolt **-s** betű jelzi, ritka kivételek vannak. Ezek vagy a régi alapszavak *(man → men, woman → women, ox → oxen, mouse → mice, louse → lice, die/dice → dice/dies,*[2] *deer → deer* (∅), *goose → geese, foot → feet, tooth → teeth, child → children stb...)*, ezek egy

része már angolban is archaizáló hatású (brother → brethren/brothers, child → childer) vagy jövevényszavak *(bureau → bureaux v. bureaus, appendix → appendices v. appendixes),* melyek közül sok a latinból átvett jövevényszó, amelyek esetén a többesszám jele az ***-a*** *(medium → media, datum → data, millennium → millennia).*

Igék, igeragozás

A szabályos igék egyes szám harmadik személyű ragja **-(e)s,** a múlté és a befejezett melléknévi igenévé **-(e)d.** Időbeni folyamatok és azok lezártságának kifejezésére fejlett, más nyelvekben (például német, francia) is szokásos szerkezeteket használ (például *I have done it* = megcsináltam (és kész van), *I am doing it* = folyamatosan csinálom, *I have been doing it* = már régóta csinálom vö. francia *je l'ai fait,* német *ich habe es gemacht).*

Az angol gyakorlatilag izoláló nyelv. Ez azt jelenti, hogy a szavak grammatikai jelentése nem a szavakhoz kapcsolt ragokból derül ki, mint a magyarban, (például alanyeset: ház, tárgyeset: házat, részes eset : háznak stb.), hanem a mondatban elfoglalt helyükből. A szórend a germán nyelvek közül így talán itt a legkötöttebb.

I see the house. Én látom a házat.

The house sees me. A ház lát engem.

Ha a house a mondat elején áll, akkor "ház" a jelentése, ha az ige után a mondat belsejében, akkor pedig "házat". Az I és a me különbsége mutatja, hogy az alany és tárgy eset a régi angol nyelvben is alakilag elkülönült: I: én, me: engem. A you esetében azonban ez az alaki elkülönülés már nem látható: you: te, téged. Érdekesség, hogy a you eredetileg: ti, titeket, ön, ököket, maga, magukat jelentésben volt használatos, ahogyan a mai svédben ritkán látjuk (ni: ti, Ön). A tegeződés alak a német és svéd du angol megfelelőjével, a thou-val történt. A magázódás azonban általánossá vált, így a you vette át a thou szerepét is. A you-t így a magyarban a következőkkel fordítjuk: te, téged, ti, titeket, ön, önöket, maga, magukat.

I see you. " Én látni te".

You see me. "Te látni engem".

Ha egy ige tárgyi vonzatot kap, akkor az egész jelentése megváltozik. Az ige kijelentő mondatban szinte mindig a második helyen áll, megelőzi az alany, és követi a tárgy. Sok esetben, ha egy tárgyas igének nincs tárgya, mást jelent, mintha tárggyal áll.

I return. Én visszatérek.

I return it. Én visszatérítem ezt (visszaadom).

The airplane is just taking off. A repülőgép épp most száll föl.

She is just taking her clouthes off. Ő épp most veszi le a ruháit.

Szokatlan lehet az igéknél, hogy a magyar nyelv sokkal több igeképzőt használ, mint az angol. Jó példa erre a kérni, kérdez szó. Az angol mindkettőt az ask szóval fejezi ki, míg a magyar a kér szóhoz képzőt rak, s a jelentések megoszlanak: kér, kér-d-ez, kérdi.

A legtöbb esetben a magyarhoz hasonlóan különbséget tesz a *„hogyan?”* és *„milyen?”* kérdésre felelő szavaknál, például: *nicely* (szépen), *nice* (szép). Kivételt képez például a *fast* (gyors, gyorsan) szó, illetve igen szembetűnő módon a *hard* (kemény, keményen) és a *hardly* (alig) szavak alkotta szópár is.

Az angol nyelvben az igéknek három alakját különböztetjük meg. Ezek jelen, a múlt és az összetett múltat képző alakok. Például a give(s), gave, given: 'ad', 'adott', 'adva'. Az első kettő a mai magyar nyelvben is megtalálható, jóllehet, a jelentésük kicsit eltér. A harmadik alak egyfajta igenév, amely állhat jelzőként is (hasonlóan a magyarhoz, példa: ő feladott nekem egy könyvet, a feladott könyvet el kell olvasni), de általában múlt idejű igealakot fejez ki. Önállóan csak jelzőként állhat, igei jelentésben csakis segédigével párosítva használatos: I have given it to you. Neked adtam (és még nálad van). Az magyar adtam megfelelője a have given. Jelentése befejezett jelen, amely a múlt egy különleges formája, a cselekmény a múltban kezdődött és véget is ért, de a hatása tart a jelenben, illetve az eredményét a jelenben látjuk.

Fontos, hogy olyan igét, aminek mindhárom alakja eltér egymástól, csak az ősi germán alapnyelvi örökségből találunk. Minden más esetben a jelen idejű igéhez kapcsolt d-s múlt jelentkezik mindkét múltnál (pl: face, faced, faced: szembesül).

Bizonyos ősi germán szavaknál az első és a második alak között van különbség, de a második és harmadik alak között már nincs: say, said, said, tell, told, told (mondani, mondott, mondva). Ritka eset, de előfordul, hogy mindhárom alak megegyezik: set, set, set (helyezni), put, put, put (tenni, rakni).

Számnevek

A múltbeli tizenkettes számrendszer egykori használatát tükrözi,[3] hogy a számoknak 1-től 12-ig saját megnevezésük van *(one* [1], *two* [2], …, *ten* [10], *eleven* [11], *twelve* [12]).

Szám	Angol név	Megjegyzés
1	one	
2	two	
3	three	
4	four	
5	five	
6	six	
7	seven	
8	eight	
9	nine	
10	ten	
11	eleven	
12	twelve	
13	thirteen	13-tól 19-ig minden szám *-teen*-re végződik (rendhagyóak: fifteen 15, eighteen 18)
20	twenty	
21	twenty-one	21-től 99-ig az egyeseket jelölő számnevet kötőjellel kapcsoljuk a tízeseket jelölő számnévhez, ez a szabály nagyobb számokon belül a tízesek és egyesek helyiértékén álló számokra ugyanígy érvényes
30	thirty	
40	forty	
50	fifty	
60	sixty	
70	seventy	
80	eighty	
90	ninety	
100	[one]/[a] hundred	
101	one hundred [and] one	
234	two hundred [and] thirty-four	
1000	[one]/[a] thousand	
73 365 189	Seventy-three million three hundred	

	sixty-five thousand one hundred [and] eighty-nine	

Helyesírás

Nagy- és kisbetűk használata

Nagybetűt a latinnal analóg módon használ. Így a legtöbb köznév kisbetűvel íródik, ugyanakkor nagy kezdőbetűvel írja a tulajdonneveket, közterületek neveiben a *Street*, *Road* stb. szavakat is, az országnevekből képzett mellékneveket *(English, Japanese)*, a hónapok és napok nevét *(January, Monday)*, az iskolai tantárgyak nevét *(Science, History)* – bár ezeket nem minden esetben –, a könyvek, filmek stb. címében előforduló szavakat (kivéve a névelőket, elöljárókat és a kötőszavakat). A személyes névmások közül kizárólag az egyes szám első személy - vagyis az **én – (I)** szintén nagy kezdőbetűvel írandó.

Szókincs

Az angol nyelv szókincsének két legfontosabb forrása az ógermán (ahonnan maga az angol nyelv ered), valamint a latin (túlnyomórészt a francián keresztül). Számos fogalmat germán és latin eredetű szóval egyaránt ki lehet fejezni: ezek listája itt található. E szópárokban általában a germán eredetű szó a hétköznapibb, „közönségesebb” hangzású, a latin eredetű pedig előkelőbb, fennköltebb, hivataloskodóbb. E két fő rétegen túl számos más nyelvből is (például ógörög) vett át szavakat, így jött létre mai, igen jelentékeny szókincse.

Amerikai és brit angol

Az angol nyelvnek két fő változata él: az amerikai **(American English)** a brit **(British English)**; természetesen ezek további dialektusokra tagolódnak, amelyek jelentősen eltérhetnek a sztenderd változatoktól. Az angol anyanyelvű emberek túlnyomó többsége az amerikai angolt beszéli.

A két változat között számottevő különbség a kiejtésben és a szókincs egy részében, valamint egyes szavak írásában mutatkozik. A brit angol nyíltabb hangzású, több hehezettel kell beszélni, és legtöbb akcentusa nem rotikus. Ezzel szemben az amerikai kissé zártabb ejtésű, legtöbb akcentusa rotikus, továbbá sokszor a hosszú **[ɑː]** hang helyett rövid **[æ]**-t ejtenek. Ezek az eltérések – ugyanakkor – egyáltalán nem akadályozzák a kölcsönös megértést.

Példák:

- *far* (GB) [fɑː] (US) [far]
- *fast* (GB) [fɑːst] (US) [fæst]
- *centre* (GB) [ˈsentə](US) *center* [ˈsentɚ]

Példaszöveg

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell, hogy viseltessenek.

Szótárak

- brit angol: Oxford Dictionary
- amerikai angol: Merriam-Webster

- 101dictionary.com (https://101dictionary.com/hu/magyar-angol-szotar/)
- Topszótár
- Hunglish (https://web.archive.org/web/20160827163504/http://hunglish.hu/search)
- Onlinefordito.hu - angol-magyar, magyar-angol online szótár, szövegfordító és weboldal fordító (http://onlinefordito.hu/)
- magyar-angol szótár (https://web.archive.org/web/20110924083712/http://www.magyarangolszotar.hu/)
- magyar-angol-magyar mondatfordító és szótár (http://www.fordito.net/angol-magyar-fordito-szotar/)
- SZTAKI angol–magyar szótár (https://web.archive.org/web/20060208033034/http://szotar.sztaki.hu/angol-magyar)
- SZTAKI magyar–angol szótár (https://web.archive.org/web/20060208051712/http://szotar.sztaki.hu/magyar-angol)
- angol magyar szótár (https://web.archive.org/web/20070113061753/http://www.nyelviskola.biz/angol-magyar-szotar.html)
- Webforditas.hu (https://web.archive.org/web/20190224044835/http://www.webforditas.hu/) – angol–magyar, magyar–angol szótár, webfordító, kereső, szótár, mondatelemző, helyesírás-ellenőrző
- DictZone magyar–angol szótár (https://web.archive.org/web/20090122024836/http://dictzone.com/magyar-angol-szotar/)
- freedict.com (https://web.archive.org/web/20090131135859/http://freedict.com/onldict/hun.html)
- Google Fordítás (http://translate.google.hu)
- Angol-magyar szótár kétnyelvű példamondatokkal (https://web.archive.org/web/20171101191739/http://www.hungarianenglishdictionary.com/)

Jegyzetek

1. Az Egyesült Államoknak nincs hivatalos nyelve, azonban a közigazgatásban használt nyelv az angol.
2. (a dice-dice az eredeti; a die-nak kétféle többesszáma lehet)
3. Matematikai kisenciklopédia, Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1968, 136. oldal

További információk

- Omniglot (http://www.omniglot.com/writing/english.htm)
- Vocabula – az angol nyelv védelme (http://webarchive.loc.gov/all/20011217223301/http%3A//www.vocabula.com/)
- BBC English honlap (https://web.archive.org/web/20050623142751/http://www.bbcenglish.com/)
- Basic Global English (http://www.basicglobalenglish.com/) (Joachim Grzega)

- More than 20000 English words recorded by a native speaker (https://web.archive.org/web/20090611150831/http://itcansay.com/)
- nyelvtani összefoglaló tesztekkel ingyen (http://www.ingyen-angol.hu)
- Transformations - Numbers to Words (https://web.archive.org/web/20090123041154/http://sqlsnippets.com/en/topic-12355.html) SQL Snippets

Kapcsolódó szócikkek

- Az angol nyelv magyar jövevényszavainak listája